

2. Zarubin V.G. Effektivnyiy kontrakt nauchno-pedagogicheskogo rabotnika : normativnoe i tsennostnoe izmerenie [Elektronnyy resurs] / V.G. Zarubin, A.I. Nachkin // Uchenye zapiski ZabGU. Sotsiologiya – 2013 – S. 50–55. – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/mnogomernyy-analiz-kachestva-professionalnoy-deyatelnosti-prepodavatelya-vysshey-shkoly>.

3. Kryilova O.N. «Profil kompetentsii» prepodavatelya vysshey shkolyi kak instrument ego professionalnogo razvitiya [Elektronnyy resurs] / O.N. Kryilova, O.B. Dautova // Chelovek i obrazovanie. – 2016. – №2 (47). – S. 11–14. – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/mnogomernyy-analiz-kachestva-professionalnoy-deyatelnosti-prepodavatelya-vysshey-shkoly>.

4. Larionova M.A. Strategiya professionalnogo razvitiya prepodavatelya [Elektronnyy resurs] / M.A. Larionova // Omskiy nauchnyy vestnik. Psihologicheskie i pedagogicheskie nauki. — 2009. – № 1 (75) – S. 129–133 – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/mnogomernyy-analiz-kachestva-professionalnoy-deyatelnosti-prepodavatelya-vysshey-shkoly>.

5. Professionalnyy standart prepodavatelya : proekt [Elektronnyy resurs] – Rezhim dostupa : http://www.tsuab.ru/upload/files/additional/ProfSt_file_553_2239_8400.pdf

Отримано редакцією 20.09.2018 р.

УДК: 378.001.895

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-18-25

Тетяна Федорівна Зенченко,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка,
e-mail: tatianazenchenko@ukr.net

Андрій Сергійович Литвинов,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка,
e-mail: gnpu.edbo@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

В статті охарактеризовано необхідність та шляхи формування здатності до інноваційної діяльності у майбутніх менеджерів освіти, як фахової компетентності. Окреслено основні фахові компетентності – здатності, необхідні для впровадження освітніх інновацій, самоосвіти та рефлексивного аналізу реального освітнього процесу, визначено складники комплексного забезпечення використання освітніх інновацій. Встановлено, що одним із напрямів фундаменталізації підготовки магістра має стати організаційно-управлінський складник, упровадження якого забезпечуватиме розширення кола можливостей інноваційної професійної діяльності майбутнього фахівця галузі освіти.

Ключові слова: вища освіта, компетентність, здатність, інноваційна діяльність, провайдинг освітніх інновацій, готовність, майбутній менеджер освіти.

Постановка проблеми. Рівень вищої освіти в Україні та її вплив на фундаментальну професійну підготовку конкурентоспроможних на ринку праці фахівців значною мірою залежать від якості освітнього процесу у закладах вищої освіти, професійної компетентності викладачів, які забезпечують освітній процес у вищій школі, їхнього наукового потенціалу та педагогічної майстерності. Педагогічна діяльність викладачів ЗВО як вид професійної діяльності зі своїми специфічними особливостями має орієнтуватися на сучасні інноваційні та євроінтеграційні процеси в українському суспільстві та освіті, враховувати трансформаційні процеси вітчизняної вищої освіти, нову освітню парадигму та забезпечувати результат. Відповідно до цього вища освіта має створювати максимально сприятливі умови для підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти, менеджерів освіти до управлінської, педагогічної та наукової діяльності.

З огляду на визначені Національною рамкою кваліфікацій [10] базові компетентності магістра (знання, уміння, комунікація, автономність, відповідальність, інтегральна компетентність), вимоги до професійної діяльності фахівців такого рівня (розв'язання складних завдань і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та використання освітніх інновацій, критичне осмислення наявних у професійній діяльності проблем; спроможність до прийняття рішень у складних та непередбачуваних ситуаціях; здійснення самостійного й автономного подальшого навчання),

вважаємо за необхідне проаналізувати запити ринку освітніх послуг, роботодавців до фахових компетентностей випускників закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Концепції розвитку педагогічної освіти, затвердженій наказом МОН України № 776 від 16 липня 2018 року, йдеться про необхідність і важливість подолання фрагментарності світосприйняття педагогічних працівників, покращення незадовільного стану міжпрофесійних комунікацій, недостатній розвиток інтеграційних процесів у суміжних галузях науки, що зумовлює потребу «переосмислення змісту освіти на користь зростання частки міжпредметної і міжгалузевої інтеграції знань, яка є можливою лише на основі переходу від знання фактів до розвитку компетентностей» [6, с. 2].

3-поміж чинників, що призвели до виникнення дисбалансу між суспільним запитом на висококваліфікованих працівників освітньої галузі, глобальними технологічними змінами, перспективами розвитку суспільства та чинною системою педагогічної освіти, зокрема рівнем готовності (здатності, спроможності) сучасних педагогічних працівників до сприйняття та реалізації освітніх реформ, виокремлено:

— застарілі зміст, структура, стандарти та методики (технології) навчання в системі педагогічної освіти, які не забезпечують майбутнім педагогам можливості оволодіння компетентнісним підходом та сучасними ефективними інструментами педагогічної праці;

— невідповідність ключових професійних компетентностей випускників закладів педагогічної освіти викликам цифрового суспільства [6, с. 4].

Одним із завдань закладів вищої освіти є підготовка майбутніх викладачів до роботи в умовах модернізації української системи освіти, пошуку оптимального поєднання у змісті освіти фундаментальних наукових знань своєї та суміжних галузей, використання сучасних освітніх технологій для формування компетентного, відповідального, конкурентоспроможного і висококультурного педагога, готового до постійного професійного зростання та мобільності [9, с. 97].

Це насамперед визначає окреслення вимог до освітніх програм підготовки педагогічних працівників, необхідних для впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на компетентнісних засадах.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що проблема розвитку педагогічної компетентності є однією з провідних в дослідженнях вітчизняних науковців (В. Безпалько, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Л. Карпова, Н. Кузьміна, В. Лозова, М. Лук'янова, А. Маркова, О. Пометун, Л. Пуховська, О. Савченко, А. Хуторський та ін.), специфіку професійної компетентності фахівця з вищою освітою (Н. Баловсяк, І. Бавшина, Б. Беспалова, Д. Мірошина, С. Федорова.).

Як зазначає О. Гура [4], формування психолого-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти є реальним у межах цільових розвивальних магістерських програм, які передбачають специфіку умов реалізації професійних функцій, розвитку та формування її змістових компонентів. На основі концептуального аналізу складників психолого-педагогічної компетентності, їх взаємозв'язку й взаємозумовленості автором розроблено і представлено професіограму, яка відображає зміст і результат професійної підготовки викладача закладу вищої освіти.

Формулювання мети статті – охарактеризувати необхідність та шляхи формування здатності до інноваційної діяльності у майбутніх менеджерів освіти, як фахової компетентності.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до досліджень Світового економічного форуму [11], у 2020 році люди повинні володіти вміннями та навичками майбутнього, які сприятимуть розвитку суспільства, зокрема: вирішення комплексних життєвих проблем – здатність до розв'язання нових проблем, що виникають у комплексних життєвих обставинах; критичне мислення – уміння використовувати логічні доводи та аргументи для виявлення та обґрунтування сильних та слабких сторін пропонуваніх рішень, висновків, поглядів та підходів; креативність – здатність генерувати незвичні (нестандартні) ідеї певної тематики або шляхи розв'язання завдання/задачі/проблеми; управління людьми – здатність правильно делегувати обов'язки, уміння налагоджувати комунікаційні процеси в команді; співпраця з іншими – уміння ефективно працювати в команді; емоційна компетентність – уміння інтерпретувати реакцію інших людей та усвідомлювати глибинні причини такої реакції; прийняття рішень – уміння враховувати наслідки певних дій та обирати найбільш кращу дію; орієнтація на допомогу – здатність активно шукати шляхи розв'язання допомогти людям; ведення переговорів – уміння зібрати різних людей разом та знайти компроміс; когнітивна гнучкість – здатність швидко переходити від сприймання однієї теми/сфери до іншої, вміння бути мультидисциплінарним.

Усі зазначені здатності є структурним трансляванням загальних компетентностей конкурентоздатного фахівця, підготовленого до здійснення професійних завдань.

З огляду на це необхідно сфокусувати увагу на особистісному розвитку майбутніх управлінців освітньої галузі, їхніх компетентностей, професійних навичок; на створенні середовища співпраці серед

педагогів, інноваційного освітнього середовища, спонукати науково-педагогічних працівників до свідомого впровадження освітніх інновацій у професійній діяльності тощо.

У Концепції [6] з-поміж широкого спектру узагальнених вимог до освітніх програм підготовки педагогічних працівників різних рівнів, у тому числі магістерського, зазначено, що «модернізація освітніх програм має передбачати, зокрема:

– впровадження компетентнісного, особистісно-орієнтованого підходу в педагогічній освіті, забезпечення формування загальних (універсальних, ключових тощо) компетентностей, набуття педагогічними працівниками вмінь та досвіду формування компетентностей в учнів, опанування педагогічних технологій, в тому числі, з використанням елементів інформаційнокомунікаційних та цифрових технологій,

– формування менеджерських та управлінських навичок для ефективної діяльності в умовах реальної автономії закладів освіти [6].

Одним з важливих системоутворювальних чинників реформи педагогічної освіти є формування галузевої системи кваліфікацій, що передбачає розроблення: галузевої рамки кваліфікацій; професійних стандартів; стандарту цифрової компетентності; кодексу етики педагогічного працівника; стандартів вищої та фахової передвищої освіти за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» на основі професійних стандартів, що мають містити спільну частину (у межах спеціальності та рівня освіти) щодо вимог до власне педагогічних компетентностей.

З огляду на це необхідно сфокусувати увагу на особистісному розвитку сучасних викладачів, їхніх компетентностей, професійних навичок; на створенні атмосфери співпраці серед педагогів, інноваційного освітнього середовища, спонукати науково-педагогічних працівників до свідомого впровадження освітніх інновацій у практику вищої школи тощо.

Упровадження інновацій є специфічним і складним процесом, який потребує особливих знань, навичок та здібностей викладачів ЗВО, які є провідниками інновацій в сферу освіти та володіють системним мисленням, розвинутою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій.

Оскільки будь-яка діяльність, зокрема й інноваційна, неможлива без ресурсного забезпечення, що передбачає залучення всіх можливих матеріальних та нематеріальних ресурсів (кадри, гроші, час, інформація, обладнання тощо), то здатність до провайдингу освітніх інновацій як «тривалого й багатоетапного процесу, спрямованого на забезпечення творчого пошуку оригінального розв'язання різноманітних проблем освіти, удосконалення створених освітніх технологій, проектування, оцінювання і трансферу нововведень для досягнення високого рівня якості організації та ефективності освітнього процесу» [8] є складником фахової компетентності керівника закладу освіти будь-якого рівня і типу.

Зазначимо, що комплексне забезпечення використання освітніх інновацій має такі складники [7]:

– *психологічний* – систему заходів, що забезпечує формування психологічної готовності майбутніх викладачів до впровадження освітніх інновацій та спрямована на отримання позитивних результатів їх використання всіма учасниками освітнього процесу;

– *нормативно-правовий (законодавчий)* – систему законодавчих та нормативних актів, що регулює використання і трансфер освітніх інновацій; сюди належать також питання стандартизації та сертифікації інновацій, патентування, ліцензування, а також блок методичного забезпечення використання освітніх інновацій;

– *інформаційний* – управління потоками та джерелами внутрішньої та зовнішньої інформації суб'єкта, що використовує освітні інновації;

– *кадровий* – система заходів, спрямованих на навчання, підготовку, перепідготовку та аутсорсинг кадрів для здійснення впровадження освітніх інновацій у закладі освіти.

Означене зумовлює необхідність системної підготовки якісного кадрового потенціалу, упровадження освітніх інновацій в процес підготовки магістрів у закладах вищої освіти, формування інноваційного мислення майбутніх викладачів, мотивації, готовності до провадження такої діяльності та формулює додаткові завдання для закладів вищої освіти, що передбачають формування сучасного конкурентоспроможного компетентного науково-педагогічного кадрового потенціалу, здатного забезпечити розроблення та впровадження освітніх інновацій з метою створення оптимальних умов освітнього процесу.

Професійно-педагогічні знання педагога, спрямованого на застосування освітніх інновацій, можна представити як відомості про методологічні основи інновацій, про їх сутність і специфіку, характерні ознаки, про особливості застосування на практиці. Процес упровадження освітніх інновацій не має бути механічним перенесенням уже наявного досвіду, а передбачати творчий, суто індивідуальний підхід. Уміння аналізувати та узагальнювати досвід упровадження освітніх інновацій у системі вищої та післядипломної освіти, творчо реалізовувати освітні та педагогічні інновації в освітньому процесі, готовність освітніх менеджерів до здійснення інноваційної професійної діяльності є складниками компетентності «Здатність до впровадження освітніх інновацій відповідно до цілей і завдань освітнього та управлінського процесу»

визначеної результатом навчання освітньої програми підготовки магістрів педагогічних спеціальностей та освітньої програми «Управління закладом освіти» спеціальності 073 Менеджмент [5].

На підставі аналізу проектів державних стандартів, освітніх програм підготовки магістрів педагогічної освіти (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка), окреслимо фахові компетентності – здатності, необхідні для впровадження освітніх інновацій, самоосвіти та рефлексивного аналізу реального освітнього процесу:

- здатність виконувати дослідження на основі сучасного наукового світогляду з використанням світових напрацювань;
- здатність до організації інноваційної професійної діяльності відповідно до цілей і завдань освітнього та управлінського процесу;
- здатність виявляти, формулювати й розв’язувати педагогічні завдання шляхом генерування нових ідей;
- здатність оперувати сучасним арсеналом можливостей прикладних програмних продуктів та інформаційно-аналітичних систем;
- здатність до виокремлення та розв’язання проблем у закладі освіти;
- здатність до взаємодії у команді та прояву лідерських якостей;
- здатність до моніторингу, планування та корегування якості освітніх послуг у навчальному закладі;
- здатність здійснювати провайдинг інновацій в освіті;
- здатність керувати інформаційними потоками з метою досягнення цілей організації.

Зазначені здатності як складники компетентностей забезпечують планування освітнього процесу з урахуванням закономірностей оволодіння навчальною дисципліною; використанням раціональних, ефективних та інноваційних форм, методів, прийомів організації навчальної діяльності студентів; пошук нестандартних (креативних) рішень педагогічних завдань; сприяння розвитку творчої уяви та альтернативності мислення; продукування значної кількості різноманітних ідей; впровадження нововведень в освітній процес тощо.

Отже, *«готовність майбутніх викладачів закладів вищої освіти до впровадження освітніх інновацій» пояснюємо як особливий професійний стан особистості, її мотиваційно-ціннісне ставлення до впровадження ідей педагогічної інноватики в освітній процес; сукупність знань, умінь, навичок із застосування створених та проектування нових освітніх технологій, їх оцінювання і трансфер, здатність до нестандартного вирішення освітніх завдань, критичного та творчого мислення.*

Рівень готовності майбутніх викладачів ЗВО до впровадження освітніх інновацій у практику вищої школи визначається чітко окресленими критеріями та показниками, співвідношення яких засвідчує якість професійної підготовки.

Отже, враховуючи інтеграційний характер структури готовності майбутніх викладачів ЗВО до впровадження освітніх інновацій (наявність усіх структурних елементів), стійкість прояву готовності майбутніх викладачів до впровадження освітніх інновацій та спрямованість (функціонування у професійній педагогічній діяльності), встановлено, що до критеріїв і показників готовності майбутніх викладачів до впровадження освітніх інновацій можна віднести технології навчання і виховання, авторські моделі виховання і навчання, навчальні програми та посібники, створення яких вимагає реалізації системного підходу і перспективного бачення змін, необхідних для оновлення та підвищення якості керованих навчальних процесів.

Таким чином, критеріями сформованості готовності майбутніх викладачів ЗВО до впровадження освітніх інновацій визначено: *мотиваційний, пізнавальний, діяльнісний та особистісний*. Розглянемо їх детальніше.

Мотиваційний критерій сформованості готовності майбутніх викладачів до впровадження освітніх інновацій в практику вищої школи інтегрує розуміння майбутнім фахівцем значення освітніх інновацій у розв’язанні актуальних проблем сучасної освіти, стійкий інтерес до упровадження нововведень у систему підготовки педагогічних кадрів, потреби у підвищенні рівня готовності до впровадження освітніх інновацій, сформованість мотивів до використання освітніх інновацій у професійній діяльності. До показників мотиваційного критерію віднесено: стійкий інтерес до упровадження ідей педагогічної інноватики в освітній процес вищої школи як запоруки підвищення його ефективності; потреба у підвищенні власного рівня готовності до впровадження освітніх інновацій; сформованість мотивів до використання освітніх інновацій у професійній діяльності; ціннісне ставлення майбутніх викладачів до впровадження освітніх інновацій.

Пізнавальний критерій фокусується на визначенні глибини, системності, міцності та інтегративності знань студентів щодо специфіки і способів використання освітніх інновацій, системи законодавчих та нормативних актів, що регулюють управлінську діяльність, у тому числі особливостей стандартизації та сертифікації інновацій, патентування та ліцензування, фінансування, методичного забезпечення управлінської діяльності, управління потоками та джерелами внутрішньої та зовнішньої інформації суб’єкта

інноваційної діяльності. Його показниками охоплено: знання про сутність та нормативну забезпеченість освітніх інновацій та провайдингу освітніх інновацій; психолого-педагогічні знання, необхідні для використання освітніх інновацій; методичні знання особливостей використання освітніх інновацій.

Діяльнісний критерій сформованості готовності майбутніх менеджерів освіти до професійної діяльності уможливорює з'ясування фахової інтегральної компетентності – здатності їх результативно діяти в організації освітнього процесу, застосовувати здобуті знання, уміння й досвід у процесі вирішення професійних управлінських завдань, передбачає володіння уміннями і навичками, необхідними для створення освітніх інновацій та ефективного використання вже розроблених у забезпеченні усіх напрямів діяльності закладу освіти, здійсненні ефективного внутрішнього взаємозв'язку структурних підрозділів. Його показниками є: педагогічні уміння (гностичні, проектувальні, конструктивні, організаційні, дидактичні, управлінські, інтелектуальні, дослідницькі), необхідні для створення, оцінювання і трансферу нововведень; методичні уміння, пов'язані із забезпеченням провайдингу інновацій в освіті; уміння оригінально розв'язувати освітні та управлінські завдання.

Отже, готовність майбутніх викладачів ЗВО до впровадження освітніх інновацій у практику вищої школи характеризується з-поміж інших такими складниками фахових компетентностей (результатів навчання):

- стійким інтересом до впровадження ідей педагогічної інноватики в освітній процес як усвідомленого підвищення його ефективності; потребою у підвищенні власного рівня готовності до впровадження освітніх інновацій; сформованістю мотивів та ціннісного ставлення до використання освітніх інновацій у професійній управлінській та педагогічній діяльності;

- наявністю глибоких, системних та міцних знань про сутність інноваційної діяльності, специфіку і способи використання освітніх інновацій; психолого-педагогічних знань, необхідних для інноваційної діяльності; методичних знань щодо забезпечення інноваційної діяльності;

- високою здатністю результативно діяти та творчо (креативно) застосовувати здобуті знання, уміння й навички, знаходити оригінальні шляхи для вирішення професійних управлінських завдань; створювати, розробляти, освоювати та поширювати нововведення для організації освітнього процесу;

- сформованою спроможністю до об'єктивного оцінювання власної готовності до впровадження освітніх інновацій; високою мотивованістю до самоосвіти, здатністю до коригування самоосвітньої діяльності; відкритістю до інновацій, творчості, оригінальності (дивергентності) мислення тощо.

Безперечно, значної уваги потребує систематичне підвищення кваліфікації працівника закладу освіти, й управлінця зокрема, спрямоване на формування та розвиток інформаційно-комунікаційних здатностей, медійної грамотності, іншомовної компетентності та інших загальних компетентностей, що може здійснюватися у закладах освіти, які мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованими освітніми програмами. У цьому випадку підвищення кваліфікації передбачає «набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань і може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій, а його результати не потребують окремого визнання та підтвердження» [6, с. 18]. Наприклад, директор закладу освіти (або його заступники) мають право підвищити свою кваліфікацію в Центрі допрофесійної та післядипломної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Управління закладом освіти») галузі знань 07 Управління та адміністрування на підставі ліцензії на освітню діяльність у сфері вищої освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (ідентифікаційний код – 02125527), переоформленої згідно з наказом МОН № 116-л від 02.06.2017 «Про переоформлення ліцензій» та розміщеної на офіційному веб-сайті МОН у вигляді Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка [2].

Запропонована закладом індивідуальна траєкторія навчання передбачає набуття освітніми менеджерами компетентностей та особистісних здатностей, у тому числі, у сфері технологій електронного навчання, медіа грамотності, інноваційних освітніх технологій, що є необхідною умовою їхнього безперервного професійного розвитку.

З метою забезпечення політики прозорості та інформаційної відкритості закладів освіти законодавством передбачено розроблення механізму забезпечення оприлюднення результатів підвищення кваліфікації працівників освіти. Зокрема, «вбачається доцільним розміщення звітів про здобуті компетентності та результати навчання при підвищенні кваліфікації оприлюднювати в електронному портфоліо педагогічного працівника на офіційному веб-сайті закладу освіти (роботодавця педагогічного працівника або особи, що обіймає посаду керівника закладу освіти чи його заступника)» [6, с. 22].

Висновки. Отже, одним із завдань ЗВО є підготовка майбутніх менеджерів освіти до роботи в умовах модернізації української системи освіти, використання освітніх інновацій для формування

компетентного, відповідального, конкурентоспроможного і висококультурного педагога, спроможного до постійного професійного росту та мобільності. «Основною траєкторією підготовки керівника закладу освіти залишається його професійний та особистісний розвиток, який передбачає здобуття (визнання) додаткової формальної освіти та/або підвищення кваліфікації в галузі 07 «Управління та адміністрування» [6, с. 21].

Одним із напрямів фундаменталізації підготовки магістра має стати організаційно-управлінський складник, упровадження якого забезпечуватиме розширення кола можливостей інноваційної професійної діяльності майбутнього фахівця галузі освіти. Особливо це стосується підготовки педагогічних кадрів для вищої школи, що є одним із основних видів діяльності майбутнього магістра з обов'язковою педагогічною практикою у ЗВО, а у поєднанні з науковими, управлінськими, психолого-педагогічними, кадровознавчими компетентностями може послуговуватися ґрунтовною основою для викладацької діяльності.

Список використаних джерел та літератури

1. Буркова Л. В. Соціомічні професії: інноваційна підготовка фахівців у вищих навчальних закладах: монографія. Київ, 2010. 277 с.
2. Відомості про право здійснення освітньої діяльності Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка. URL : <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/licenzuvannya/vidomosti-pro-pravo-zdijsnennya-osvitnoyi-diyalnosti/sumska-oblast-l> (дата звернення : 16.10.2018).
3. Грітченко А. Г. Інноваційні технології у навчальному процесі: навч.-метод. посіб. Умань, 2013. 281 с.
4. Гура О. І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук. Київ, 2008. 40 с.
5. Інформаційні пакети ЄКТС освітніх програм. URL: <http://new.gnpu.edu.ua/uk/ukrainski-materialy/informatsiinyi-paket-yekts.html> (дата звернення : 16.09.2016).
6. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення : 16.10.2018).
7. Литвинов А. С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті: навч. посібник / за заг. наук. ред. д. пед. н., проф. В. В. Борисова. – Суми : Університетська книга, 2017. – 265 с.
8. Литвинов А. С. Формування готовності майбутніх викладачів вищих навчальних закладів до впровадження освітніх інновацій у практику вищої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Глухів, 2018. – 20 с.
9. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю: монографія. Львів, 2013. 416 с.
10. Національна рамка кваліфікацій. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy> (дата звернення : 18.06.2016).
11. Освіта у контексті глобальних трансформацій. URL: <http://www.prosvitcenter.org/uk/osvita-u-konteksti-globalnyh-transformatsij> (дата звернення : 21.04.2016).

Татьяна Федоровна Зенченко,

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедры педагогики и менеджмента образования
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: tatianazenchenko@ukr.net

Андрей Сергеевич Литвинов,

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедры педагогики и менеджмента образования
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: gnpu.edbo@gmail.com

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТА НА ПРИНЦИПАХ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

В статье охарактеризованы необходимость и пути формирования способности к инновационной деятельности у будущих менеджеров образования, как профессиональной компетентности. Определены основные профессиональные компетентности – способности, необходимые для внедрения образовательных инноваций, самообразования и рефлексивного анализа реального образовательного процесса, определены составляющие комплексного обеспечения использования образовательных инноваций. Установлено, что одним из направлений фундаментализации подготовки магистра должен стать организационно-

управленческий компонент, внедрение которого обеспечит расширение круга возможностей инновационной профессиональной деятельности будущего специалиста в области образования.

Ключевые слова: высшее образование, компетентность, способность, инновационная деятельность, провайдинг образовательных инноваций, готовность, будущий менеджер образования.

Tetyana Zenchenko,
candidate of Pedagogical Sciences
PhD (pedagogical sciences), senior Lecturer of the
Department of Pedagogy and Management of Education
of the Oleksandr Dovzhenko
Hlukhiv national pedagogical University,
e-mail: tatianazenchenko@ukr.net

Andriy Lytvynov,
candidate of Pedagogical Sciences
PhD (pedagogical sciences), senior Lecturer of the
Department of Pedagogy and Management of Education
of the Oleksandr Dovzhenko
Hlukhiv national pedagogical University,
e-mail: gnpu.edbo@gmail.com

TRAINING OF FUTURE SPECIALIST IN EDUCATIONAL MANAGEMENT BASED ON A COMPETENCY APPROACH

Introduction. *The level of higher education in Ukraine and its impact on the fundamental professional training of highly skilled professionals in the labor market depend to a large extent on the quality of the educational process in higher education institutions, professional competence and the scientific potential of teachers who provide the educational process at the higher school. The pedagogical activity of professors as a type of professional activity with its specific features should be guided by modern innovation and European integration processes in Ukrainian society and education. It should take into account the transformational processes of the national higher education, a new educational paradigm and ensure positive dynamics of the educational services delivery process. Accordingly, higher education should create the most favorable conditions for the training of future teachers of higher education institutions and education managers to guarantee professional management, pedagogical and scientific activities.*

Purpose is to characterize the necessity and ways of forming the ability to innovate among future education managers with regard to professional competence.

Results. *Among the established factors is the necessity of focusing attention on the personal development of teachers, their competences and professional skills. The emphasis should be on creating the atmosphere of cooperation among teachers, an innovative educational environment, encouraging scientific and pedagogical workers to introduce educational innovations into the practice of higher education deliberately. The implementation of innovations is a specific and complex process requiring special knowledge, skills and abilities from teachers who are leaders in innovation in the field of education. They should also have systemic thinking, developed ability to work, formed and conscious readiness for innovation.*

On the basis of the analysis of draft state standards, educational programs for the preparation of masters of pedagogical education (branch of study 01 Education / Pedagogy), professional competencies are outlined as the abilities necessary for the implementation of educational innovations, self-education and reflexive analysis of educational process itself. They are as follow:

- *the ability to carry out research on the basis of modern scientific mindset using studies conducted in the field globally;*
- *the ability to organize innovative professional activities in accordance with the goals and objectives of the educational and managerial process;*
- *the ability to identify, formulate and solve pedagogical challenges by generating new ideas;-*
- *the ability to operate with a modern arsenal of opportunities of applied software products as well as information and analytical systems;*
- *the ability of identifying and solving issues occurring within an educational institution;*
- *the ability to interact with the team and manifest leadership qualities;*
- *the ability to monitor, plan and adjust the quality of educational services in an educational institution;*
- *the ability to provide innovations in education;*
- *the ability to manage information flows in order to achieve the goals of an organization.*

Identified abilities comprising competences presuppose planning and organizing educational process taking into account the regularities of mastering the academic discipline; using rational, effective and innovative forms,

methods and approaches to manage educational activities of students; searching for non-standard (creative) solutions for pedagogical projects; promoting the development of creative imagination and alternative thinking; producing diverse ideas; introducing innovations in educational process among other activities.

Consequently, the readiness of future teachers to implement educational innovations in the practice of higher education is characterized by the following components of professional competencies (learning outcomes):

- pertinent interest in implementing the ideas of pedagogical innovation in the educational process as a conscious increase of its effectiveness; the need to advance the level of readiness to implement educational innovations; the formation of motives and value-oriented attitude to providing educational innovations in professional management and pedagogical activities;

- the presence of deep, systematic and solid knowledge about the essence of innovation activities, the specifics and ways of implementing educational innovations; psychological and pedagogical knowledge necessary for innovation activities; methodological knowledge on providing innovative activity;

- ability to work effectively and creatively apply the acquired knowledge and skills, find original ways to solve professional management tasks; to create, develop and disseminate innovations for organizing the educational process;

- the formed ability to objectively evaluate one's readiness to implement educational innovations; high motivation to self-education, ability to adjust self-education activities; openness to innovation, creativity, originality (divergence) of thinking, among others.

Originality. Professional competences were identified as abilities required for the implementation of educational innovations, self-education and reflexive analysis of the essence of educational process. The concept of «readiness of future teachers of higher education institution to implement educational innovations» is specified, its criteria and indicators are characterized. The components of professional competencies of future teachers' readiness to introduce educational innovations into the practice of higher education are determined.

Conclusions. Consequently, one of the objectives of higher education sphere is to prepare future education managers for working in the conditions of modernization of the Ukrainian educational system as well as implementing educational innovations to form competent, responsible, competitive and highly educated teachers capable of continuous professional growth and mobility. «The main trajectory of the training of the head of the educational institution remains with regard to professional and personal development, which involves obtaining (recognition) of additional formal education and / or advanced training in the field 07» Management and Administration»(branch of study «Management», educational program «Management of the educational institution»).

Key words: higher education, competence, ability, innovative activity, provision of educational innovations, readiness, future education manager

References

1. Burkova L. V. Socionomichni profesii: innovacijna pidgotovka faxivciv u vy'shhy'x navchal'ny'x zakladax: monografiya. Ky'yiv, 2010. 277 c.
2. Vidomosti pro pravo zdijsnennya osvityni diyal'nosti Gluxivs'ky'm nacional'ny'm pedagogichny'm universytetom imeni Oleksandra Dovzhenka. URL : <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/licenzuvannya/vidomosti-pro-pravo-zdijsnennya-osvitnoyi-diyalnosti/sumska-oblast-l> (data zvernennya : 16.10.2018).
3. Gritchenko A. G. Innovacijni texnologiyi u navchal'nomu procesi: navch.-metod. posib. Uman', 2013. 281 s.
4. Gura O. I. Teorety'ko-metodologichni osnovy' formuvannya psy'xologo-pedagogichnoyi kompetentnosti vy'kladacha vy'shhogo navchal'nogo zakladu v umovax mag'istratury' : avtoref. dy's. ... d-ra. ped. nauk. Ky'yiv, 2008. 40 s.
5. Informacijni pakety' YeKTS osvitnix program. URL: <http://new.gnpu.edu.ua/uk/ukrainski-materialy/informatsiyni-paket-yekts.html> (data zvernennya : 16.09.2016).
6. Konceptiya rozvy'tku pedagogichnoyi osvity'. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (data zvernennya : 16.10.2018).
7. Ly'tvy'nov A. S. Pedagogichny'j provajdy'ng innovacij v osviti: navch. posibny'k / za zag. nauk. red. d. ped. n., prof. V. V. Bory'sova. - Sumy' : Universytets'ka kny'ga, 2017. - 265 s.
8. Ly'tvy'nov A.S. Formuvannya gotovnosti majbutnix vy'kladachiv vy'shhy'x navchal'ny'x zakladiv do vprovadzhennya osvitnix innovacij u prakty'ku vy'shhoyi shkoly' : avtoref. dy's. ... kand. ped. nauk. Gluxiv, 2018. – 20 s.
9. Machy'ns'ka N. I. Pedagogichna osvita magistrantiv vy'shhy'x navchal'ny'x zakladiv nepedagogichnogo profilyu: monografiya. L'viv, 2013. 416 s.
10. Nacional'na ramka kvalifikacij. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy> (data zvernennya : 18.06.2016).
11. Osvita u konteksti global'ny'x transformacij. URL: <http://www.prosvitcenter.org/uk/osvita-u-konteksti-globalnyh-transformatsij> (data zvernennya : 21.04.2016).

Отримано редакцією 12.10.2018 р.